

Predsednik republike in človekove pravice

I.

Nova ustava samostojne in neodvisne države opredeljuje Slovenijo kot demokratično republiko, pravno in socialno državo (1. in 2. člen). Človekove pravice in svoboščine so v preambuli izrecno navedene kot izhodišča nove ustave. Formulacija govori o temeljnih človekovih pravicah in svoboščinah ter temeljni in trajni pravici slovenskega naroda do samoodločbe. Na pravici do samoodločbe je utemeljena Slovenija kot država vseh svojih državljanov in državljanov, v kateri ima oblast ljudstvo (3. člen). S tem je napravljen prehod med etnično komponento naroda in ljudstvom ter državljan kot nosilca, subjekta konstituiranja države, ki vsakomur zagotavlja enake človekove pravice in temeljne svoboščine (14. člen).

Ustava ima splošno določbo, da država na svojem ozemlju varuje človekove pravice in temeljne svoboščine (1. odst. 5. člena). To materijo ureja neposredno in posredno, v taki ali drugačni zvezi vrsta ustavnih določb. V pričujočem referatu me zanima institucija predsednika republike in njena povezava z uresničevanjem človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

II.

Ustava republike Slovenije je namesto dosedanjega predsedstva republike kot kolegijskega organa uvedla predsednika republike kot individualni organ. Institucija predsednika republike je normativno gledano umeščena v parlamentarni večstrankarski politični sistem ter pravno in socialno državo, v kateri so zajamčeni zasebna lastnina, svoboda podjetništva in konkurence in soodločanje delavcev pri upravljanju v gospodarskih organizacijah in zavodih. Dejansko pa je Slovenija na prehodu iz komunističnega monizma po lanski junijsko-julijski vojni in brionskem moratoriju pravkar dosegla svojo državno neodvisnost in mednarodno priznanje. Gospodarsko in socialno stanje je v izrazito negativnem trendu. Politične stranke, tako v dosednji vladajoči koaliciji kot v opoziciji, so v fazi prerazporejanja. Z novo ustavo določena struktura organov oblasti bo zaživela šele z novimi volitvami v državni zbor, državni svet in predsednika republike. Konstituiranje lokalnih in regionalnih skupnosti bo sledilo šele kasneje. Lastninjenje gospodarskih organizacij ni razrešeno niti na konceptualni in normativni ravni, kaj šele v praksi. Tudi proces vračanja odvzetega premoženja (denacionalizacija) je šele na začetku. Slovenija je seznanjena z nujnostjo, da v najkrajšem času vsaj za prvo obdobje uredi gospodarske odnose z Evropsko skupnostjo in nato doseže še sporazum o pridruženem članstvu s perspektivo polnopravnega članstva. Vsaj začasno mora urediti odnose s tujimi upniki (s Svetovno banko, vladami in poslovnimi bankami). Urediti mora odnose z vsemi republikami pri pravnem nasledstvu nekdanje Jugoslavije. Vstavitev negativnih gospodarskih gibanj s sicer nepredvidljivimi gospodarskimi, socialnimi in političnimi posledicami, ureditev odnosov s sosedi v nekdanji Jugoslaviji in s svetom, izpeljava demokratičnih volitev in konstituiranje novih demokratično izvoljenih organov oblasti, priprava in sprejem nove pravne ureditve, ki bo kompatibilna z regulativo Evropske skupnosti, spoštovanje pravic člove-

* Redni profesor dr. Miha Ribarič, svetovalec Predsedstva RS

ka, posebej še pravic vsakovrstnih manjšin, uveljavljanje pravne države, varstvo okolja, sestavljajo splet okoliščin, katerih razreševanje bo bistveno vplivalo na položaj novih institucij političnega sistema. In obratno, delovanje novih institucij, državnega zbora, državnega sveta, vlade, predsednika republike, ko se bodo konstituirale, bo bistveno vplivalo na razreševanje tekočih in razvojnih vprašanj, na dejanski položaj človeka, njegovih pravic in svoboščin ter na položaj Slovenije v svetu.

III.

Predsednik republike se izvoli na neposrednih, splošnih in tajnih volitvah, in sicer za dobo petih let, vendar največ dvakrat zaporedoma (103. člen). Z neposrednimi volitvami ima predsednik republike enako demokratično legitimnost kot državni zbor, ki ga sestavljajo neposredno izvoljeni poslanci in večjo kot vlada, ki jo izvoli državni zbor (predsednik vlade je izvoljen, ministri pa imenovani od državnega zbora).

Predsednik republike deluje na podlagi ustave. Njegova pooblastila so določena, če uporabim terminologijo slovenske ustave, z opredelitvijo njegove funkcije in njegovih pristojnosti. Po ustavno določeni funkciji predsednik republike predstavlja Republiko Slovenijo in je vrhovni poveljnik njenih obrambnih sil (102. člen). Funkcija predstavljanja je v ustavi samo delno razčlenjena, opredelitev in razčlenitev funkcije vrhovnega poveljnika pa sta v celoti prepuščeni zakonskemu urejanju.

Funkcija predstavljanja republike nedvomno pomeni, da jo predsednik republike predstavlja tako doma kot na zunaj v meddržavnih odnosih. Ustavno določene pristojnosti predsednika republike na področju zunanjih zadev so postavljanje in odpoklicevanje veleposlanikov in poslanikov, sprejemanje poverilnih pisem tujih diplomatskih predstavnikov in izdajanje listin o ratifikaciji (4. in 5. alineja 1. odst. 107. člena). Niti ustava in niti veljavni Zakon o zunanjih zadevah pa ne urejata udeležbe predsednika republike (do njegove izvolitve sedanjega predsedstva republike, ki opravlja njegovo funkcijo po določbah ustavnega zakona) na mednarodnih konferencah in tudi sicer ne vrste drugih vprašanj, kot so državni obiski, državni sprejemi, pozdravne in druge poslanice, soglasje za sprejem predvidenih tujih predstavnikov (agreement) in druge zadeve pri nastopanju v mednarodnih odnosih. V praksi pa je Skupščina Republike Slovenije pooblastila predsednika predsedstva republike za zastopanje stališč, ki jih je sprejela skupščina, skupščini je predsednik predsedstva tudi redno poročal, skupščina je sama sprejemala ključne odločitve, kot je na primer potrditev Brionske deklaracije, in o udeležbi na konferenci v Haagu, sprti je bila o zunanje-politični dejavnosti obveščena skupščinska komisija za mednarodne odnose, pri celotni dejavnosti sta neposredno sodelovala Ministrstvo za zunanje zadeve in minister.

S funkcijo predstavljanja je neposredno povezano in je tako rekoč njen sestavni del izrekanje mnenj. Ustava ima izrecno določbo, da na zahtevo državnega zbora mora predsednik republike izreči mnenje o posameznem vprašanju (2. odst. 107. člena). V obrazložitvi predloga ustave (Poročevalec Skupščine Republike Slovenije, št. 30, z dne 12. 12. 1991) je navedeno, da je z vidika odnosov med državnim zborom in predsednikom republike pomembna novost, po kateri je predsednik republike dolžan izreči mnenje o posamezni zadevi, če to zahteva državni zbor, medtem ko je po osnutku dajal tako mnenje po lastni presoji in na lastno pobudo. Dolžnost predsednika republike izreči mnenje je torej nedvoumno opredeljena. Ostaja pa odprto, ali ima pravico predsednik republike izreči mnenje o »posameznem vprašanju« tudi, če ni izrecne zahteve državnega zbora. Ustavno zagotovljena

svoboda izražanja misli, govora in javnega nastopanja (39. člen) velja za vsakogar in torej tudi za predsednika republike. Predsednik republike lahko torej izraža svoje mnenje o kateri koli stvari, o »posameznem vprašanju«, ožjem ali širšem sklopu problematike tako kot vsak drug. Navedena ustavna določba po mojem razumevanju pomeni samo pooblastilo državnemu zboru, da lahko zahteva mnenje od predsednika republike in hkrati omejuje državni zbor, da sme zahtevati mnenje samo o posameznem vprašanju, na drugi strani pa zavezuje predsednika republike, da na tako zahtevo državnega zbora mora izreči mnenje. Dalje, navedena ustavna določba po mojem prepričanju v ničemer ne omejuje predsednika republike, da bi dal državnemu zboru mnenje, tudi če ga ta ni posebej zahteval. Ne nazadnje ima vsak državljan pravico do vlaganja peticij in do drugih pobud splošnega pomena (45. člen). Dalje menim, da ima predsednik republike pravico, ne samo kot vsakdo, izraziti mnenje in kot vsak državljan dajati pobude splošnega pomena, ampak da ima še posebej in zlasti kot predsednik republike ne samo pravico, ampak tudi dolžnost izreči mnenje o zadevah v zvezi z opravljanjem svoje funkcije in pristojnosti in ga nasloviti javnosti ali komur koli drugemu in tudi državnemu zboru, čeprav tega izrecno državni zbor ni zahteval. Seveda pa je ureditev postopka za obravnavo mnenja predsednika republike državnemu zboru, ki ga je dal na njegovo zahtevo ali pa tudi brez take zahteve, stvar poslovnika državnega zbora.

Zaradi primerjave in boljšega razumevanja obravnavanega vprašanja naj navedem, da je imela prej veljavna slovenska ustava izrecne določbe o sprejemanju stališč predsedstva republike. Predsedstvo republike je obravnavalo vprašanja s področja ljudske obrambe, varstva z ustavo določene ureditve, mednarodnih odnosov in druga temeljna politična vprašanja. O teh vprašanjih je zavzemalo stališča, o njih obveščalo Skupščino Republike Slovenije in ji lahko dajalo pobude in predloge za njihovo reševanje (1. tč. LXXXII. amandmaja, prej veljavna določba 1. odst. 376. člena). Po prejšnji ustavi je tudi skupščina lahko zahtevala od predsedstva republike, da da stališče o posameznih vprašanjih iz svoje pristojnosti, ki imajo pomen za delo skupščine (3. odst. 382. člena). Po novi ustavi pa lahko torej državni zbor zahteva namesto stališča samo mnenje predsednika republike o posameznem vprašanju.

Vrhovni poveljnik obrambnih sil – predsednik republike je določen z ustavo, celotna ureditev obrambe pa je prepuščena zakonu, ki ga sprejme državni zbor z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev (124. člen). S kvalificirano večino se Zakon o obrambi približuje ustavni materiji, čeprav ni z njo povsem izenačen. Za spremembo ustave je namreč potrebna dvotretjinska večina glasov vseh poslancev. Za primerjavo naj navedem, da je kvalificirana večina za zakone, ki urejajo volilni sistem, povsem izenačena z zahtevano večino za spremembo ustave. Dimenzijo vrhovnega poveljstva in način njegovega izvajanja bo torej uredil zakon. Očitno je, da ureditev odnosov na področju obrambe nima pomena samo za obrambo države kot take, za nedotakljivost in celovitost državnega ozemlja, če uporabim ustavno dikcijo, ampak je še kako pomembna za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Ob sprejemanju Zakona o obrambi bi bilo treba presoditi, ali ne bi kazalo z zakonom ustanoviti Svet za nacionalno varnost kot posvetovalno telo pri predsedniku republike. Svet bi skliceval in mu predsedoval predsednik republike. Sestavljali bi ga na primer po položaju predsednik vlade, predsednik državnega zbora, ministri za zunanje zadeve, za obrambo in za notranje zadeve in drugi funkcionarji, ki bi jih določil zakon, v neposredni vojni nevarnosti in med vojno pa tudi predstavniki vseh strank, zastopanih v državnem zboru. Tako posve-

tovalno telo bi dejansko lahko pomenilo močan in primerno uravnotežen nadzor pri izvajanju pristojnosti predsednika republike na tako pomembnem in občutljivem področju, kot sta obramba in nacionalna varnost sploh.

IV.

Predsednik republike ima pristojnosti v zvezi z izrednim stanjem in vojno. Izredno stanje se razglasi, kadar velika in splošna nevarnost ogroža obstoj države. O razglasitvi vojnega ali izrednega stanja, nujnih ukrepov in njihovi odpravi odloča na predlog vlade državni zbor. Državni zbor odloči tudi o uporabi obrambnih sil. Kadar se državni zbor ne more sestati, odloča o teh zadevah predsednik republike. Odločitve mora dati v potrditev državnemu zboru takoj, ko se ta sestane (92. člen). Prva, načelna odločitev o uporabi oboroženih sil je torej primarno v pristojnosti državnega zbora, vse nadaljnje odločitve pa v pristojnosti predsednika republike kot vrhovnega poveljnika. Subsidiarno pa je tudi za sprejem prve odločitve o uporabi obrambnih sil pristojen predsednik republike, če se državni zbor ne more sestati. V sodobnih razmerah bi bilo slednje prej pravilo kot izjema.

Kadar se državni zbor zaradi izrednega stanja ali vojne ne more sestati, lahko predsednik republike na predlog vlade izdaja uredbe z zakonsko močjo (108. člen). Z uredbo z zakonsko močjo se lahko izjemoma omejuje posamezne pravice in temeljne svoboščine. Vsebina in način omejitve sta urejena v posebni ustavni določbi (16. člen). 16. člen ustave, ki po vsebini ureja to vprašanje, v primerjavi s 108. členom ustave, ki določa samo kompetenco predsednika republike, ki je itak nadomestna (če se državni zbor ne more sestati), pa ne govori le o omejitvi posameznih pravic in temeljnih svoboščin, ampak tudi alternativno in na prvem mestu o možnosti njihovečasne razveljavitve. Po tej določbi je z ustavo določene človekove pravice in svoboščine izjemoma dopustno začasno razveljaviti ali omejiti v vojnem in izrednem stanju. Razveljaviti ali omejiti pa se smejo le za čas trajanja vojnega ali izrednega stanja, vendar v obsegu, ki ga tako stanje zahteva, in tako da sprejeti ukrepi ne povzročajo neenakopravnosti, ki bi temeljila le na rasi, narodni pripadnosti, spolu, jeziku, veri, političnem ali drugem prepričanju, gmotnem stanju, rojstvu, izobrazbi, družbenem položaju ali kateri koli drugi osebni okoliščini. Navedena določba torej v primerjavi s 108. členom tudi ne govori o posameznih pravicah in temeljnih svoboščinah. Pač pa nadaljnja določba 16. člena tudi v vojnem in izrednem stanju izključuje možnost začasnega razveljavljanja ali omejevanja izrecno navedenih naslednjih pravic: nedotakljivost človekovega življenja (17. člen), prepoved mučenja (18. člen), varstvo človekove osebnosti in dostojanstva (21. člen), domneva nedolžnosti (27. člen), načelo zakonitosti v kazenskem pravu (28. člen), pravna jamstva v kazenskem postopku (29. člen) in svoboda vesti (41. člen). Zdi se, da je razlika v formulaciji nadomestne pristojnosti predsednika republike, ki govori le o možnosti omejitve posamezne pravice in temeljne svoboščine, pri tem pa se sklicuje na vsebinsko ureditev v 16. členu, ki pa poleg možnosti začasnega omejitve predvideva tudi možnost začasnega razveljavljanja, prej zadeva redakcijske pomanjkljivosti kot zavestne vsebinske odločitve ustavodajalca. Če bi se postavili na slednje stališče, potem bi lahko le državni zbor sprejel poleg omejitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin tudi njihovo razveljavitev, seveda vse ob pogojih 16. člena. Ker pa je itak po 92. členu ustave za razglasitev vojnega ali izrednega stanja za nujne ukrepe in njihovo odpravo primarno pristojen državni zbor, če pa se ne more sestati, je za odločanje o vseh teh zadevah nadomestno pristojen predsednik republike, se zdi namen vsebinskega razlikovanja pri možnosti poseganja v sfero človekovih pravic in svoboščin med državnim zborom in predsednikom republike malo verjeten. Vsekakor bi bila že v ustavi

potrebna popolna jasnost glede možnosti poseganja v tako pomembno področje, kot je omejevanje in razveljavljanje človekovih pravic in svoboščin. Mednarodni pakt o državljskih in političnih pravicah na primer vsebinsko gledano enako obravnava kakršno koli omejitev ali odklik od temeljnih človekovih pravic (Ur. l. SFRJ, št. 7/71). Menim, da presoja ustavne podlage za poseganje v človekove pravice, pa čeprav gre samo za obseg pooblastila pri enem ali drugem subjektu, ne bi smela biti prepuščena taki ali drugačni, pa če še tako restriktivni interpretaciji.

V.

Predsednik republike ima pristojnost, da razpiše volitve v državni zbor (107. in 3. odst. 81. člena), skliče prvo sejo novega državnega zbora (3. odst. 81. člena) in lahko zahteva tudi sklic izredne seje državnega zbora (85. člen). Ustava ne določa pogojev za sklic izredne seje državnega zbora. Dalje ima predsednik republike pristojnosti pri volitvah predsednika vlade in ob določenih pogojih pristojnost razpustiti državni zbor. Te pristojnosti naj zagotavljajo nemoteno konstituiranje državnega zbora in vlade in pravno urejeno razrešitev situacije, če parlament ne bi mogel postaviti vlade. Delovanje državnega zbora in njemu odgovorne vlade pomeni na zakonodajnem in izvršilnem področju uresničevanje ustavnega izhodišča, da ima oblast ljudstvo in da jo državljanke in državljanji izvršujejo neposredno in z volitvami, po načelu delitve oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno (2. odst. 3. člena). S tem izhodiščem je neposredno povezana zlasti volilna pravica, aktivna in pasivna (43. člen) in pravica vsakega državljana, da neposredno ali po izvoljenih predstavnikih sodeluje pri upravljanju javnih zadev (44. člen). Konstituiranje in delovanje državnega zbora in vlade pomeni torej tudi uresničevanje pravic državljanov, da sodelujejo neposredno ali po izvoljenih predstavnikih pri upravljanju javnih zadev.

Če pustimo ob strani razpis volitev in sklic prve seje državnega zbora, pa se odpira zanimivejša problematika o pristojnostih predsednika republike pri volitvah predsednika vlade (111. člen). Predsednik republike po posvetovanjih z vodji poslanskih skupin predloži državnemu zboru kandidata za predsednika vlade. Če kandidat ne dobi potrebne večine glasov, lahko predsednik republike po ponovnih posvetovanjih v štirinajstih dneh predloži drugega ali ponovno istega kandidata. Prav tako lahko predlagajo kandidate tudi poslanske skupine ali najmanj 10 poslancev. Če je predloženih več kandidatov, se glasuje najprej o kandidatu predsednika republike. Če ni izvoljen noben kandidat, predsednik republike razpusti državni zbor in razpiše nove volitve. Možna je še ponovna procedura, v kateri se odloča o prejšnjih kandidatih in če noben od njih ni izvoljen, še o novih kandidatih, med slednjimi pa ima zopet prednost kandidat predsednika republike, če ga je le-ta predlagal.

Ob navedenih pristojnostih se odpira vprašanje, kakšne so dejanske možnosti predsednika republike, da vpliva na izbiro predsednika vlade. Odgovor na to vprašanje je treba iskati pri volilni moči v parlamentu zastopanih političnih strank. Za izvolitev predsednika vlade je potrebna večina glasov vseh poslancev, to je 46 od skupaj 90 poslancev. Če bi ena sama stranka dobila na volitvah večino vseh poslancev, potem bi posvetovanje predsednika republike z vodji poslanskih skupin lahko praktično pomenilo le ugotovitev, kdo je kandidat zmagovite politične stranke. Če nobena stranka ne bi razpolagala z absolutno večino vseh poslancev, bi bila situacija v bistvu enaka, če bi nastopila trdno oblikovana koalicija s skupnim kandidatom za predsednika vlade. Če pa ne bi bila izoblikovana trdna koalicija ali blok političnih strank, bi lahko ob raznovrstnih in nasprotujočih si interesih prišla do večjega izraza posredovalna vloga predsednika republike. Koli-

kor večja bi bila raznovrstnost in disperziranost političnega prostora, toliko nujnejša in pomembnejša bi bila lahko vloga predsednika republike. Seveda pa v nobenem primeru predhodna posvetovanja pri predsedniku republike za določitev kandidata ne morejo nadomestiti vloge parlamenta. Eventualno parlamentarno nemoč, da bi se s potrebno večino zedinil za predsednika vlade, ustava razrešuje s tem, da se po celotni izvedeni proceduri razpusti državni zbor in s tem prepusti volivcem in političnim strankam, da se začne postopek konstituiranja parlamenta in vlade znova.

V primeru tako imenovane konstruktivne nezaupnice, to je z izvolitvijo novega predsednika vlade, predsednik republike ni udeležen (116. člen). Če pa na zahtevo predsednika vlade pride do nezaupnice in ni izvoljen predsednik vlade, predsednik republike razpusti državni zbor in razpiše nove volitve (117. člen).

Ustava pa ne ureja situacije v primeru prenehanja funkcije predsednika vlade iz drugih razlogov, npr. zaradi trajnega zadržka, smrti, odstopa, odločitve ustavnega sodišča v postopku obtožbe. V teh primerih je odprto vprašanje pristojnosti predsednika republike pri predlaganju kandidata za predsednika vlade in za razpust državnega zbora, če po izvedenem postopku ni izvoljen nov predsednik vlade. Prav tako ustava ne ureja situacije, ko je bil sicer izvoljen predsednik vlade s potrebno večino, ne bi bili pa imenovani ministri, ki bi jih predlagal predsednik vlade. Menim, da tako široko področje odprtih vprašanj ni v prid stabilnosti političnega sistema in uveljavljanju pravic človeka, ki naj jih ta sistem zagotavlja tudi na tako pomembnem področju, kot sta konstituiranje in delovanje najvišjih organov oblasti.

VI.

Nedvomno je v prid uveljavljanja pravne države ustavno pooblastilo, da na predlog predsednika republike (tudi vlade ali tretjine poslancev) izreka ustavno sodišče v postopku ratifikacije mednarodne pogodbe, torej še pred njeno potrditvijo, mnenje o njeni skladnosti z ustavo. Državni zbor je vezan na mnenje ustavnega sodišča (2. odst. 160. člena).

Zakone razglša predsednik republike najkasneje osem dni po njihovem sprejemu. V sedmih dneh od sprejetja zakona lahko državni svet zahteva, da državni zbor o zakonu še enkrat odloča. Predsedniku republike ustava take pravice ne daje. Postavlja pa se vprašanje, kako oceniti situacijo, ko bi bil sprejeti zakon v očitnem nasprotju z ustavo, predsednik republike pa ga je ne glede na to dolžan razglasiti, prav tako pa je po isti ustavi dolžan spoštovati ustavni red (104. člen). Vsekakor pa ne more biti nobenega dvoma o tem, da predsednik republike nima pravice presoja ti politične in siceršnje primernosti zakonov.

Ustava ureja odgovornost predsednika republike. Če predsednik republike pri opravljanju svoje funkcije krši ustavo ali huje krši zakon, ga državni zbor lahko obtoži pred ustavnim sodiščem. Le-to ugotovi utemeljenost obtožbe ali obtožene ga oprosti, z dvotretjinsko večino glasov vseh sodnikov pa lahko odloči o odvzemu funkcije. Ustavno sodišče lahko po sprejemu sklepa državnega zbora o obtožbi odloči, da predsednik republike do odločitve o obtožbi začasno ne more opravljati svoje funkcije (109. člen). Podobno je urejena tudi obtožba zoper predsednika vlade in ministre (119. člen). Glede kršitve ustave so eni in drugi izenačeni, glede kršitve zakona pa vsaj po ustavni dikciji ne, saj bi predsednik republike bil lahko obtožen samo, če huje krši zakon, predsednik vlade in ministri pa za vsako kršitev zakona. Za tako razlikovanje ni videti kake prave podlage in gre verjetno le za redakcijsko neuskladitev obeh določb. Pač pa se postavlja drugo vprašanje. Namreč, da ustava ne določa posebej kvalificirane večine poslancev državnega

zboru za sprejem odločitve o obtožbi pred ustavnim sodiščem. Pomanjkanje take določbe, na primer o dvotretjinski večini vseh poslancev, lahko prej prispeva k nestabilnosti političnega sistema kot pa h krepitvi pravne države.

V primeru trajnega zadržka, smrti, odstopa ali drugega prenehanja predsednikove funkcije opravlja začasno do izvolitve novega predsednika funkcijo predsednika republike predsednik državnega zbora. Predsednik državnega zbora začasno opravlja funkcijo predsednika republike tudi med siceršnjo zadržanostjo predsednika republike (106. člen). Ustava pa ne ureja odgovornosti predsednika državnega zbora za kršitev ustave ali hujše kršitve zakona, kadar nadomešča predsednika republike. Če bi bila dopustna obtožba pred ustavnim sodiščem zoper predsednika državnega zbora zaradi kršitve ustave ali zakona pri opravljanju funkcije predsednika republike, bi lahko tako obtožbo vložil le državni zbor sam, ki ima pa itak na razpolago enostavnejšo možnost, da razreši predsednika državnega zbora, če se tako odloči. O razrešitvi predsednika državnega zbora pa ustava nima določb. Prav tako ne ureja, kdo bi v tem primeru ali sicer, ko predsednik državnega zbora ne bi mogel nadomeščati predsednika republike, začasno opravljal funkcijo predsednika republike.

VII.

Namesto sklepa

Praksa bo pokazala, kakšen prispevek bo lahko institucija predsednika republike dala k stabilnosti političnega sistema, h krepitvi pravne države in varstvu človekovih pravic, tako individualnih kot kolektivnih, vključno s pravicami nacionalnih manjšin in k predstavljanju države Slovenije kot odprte skupnosti, ki spoštuje pridobitve človeške kulture in civilizacije in se je sposobna vanje dejavno vključevati. Takšne ali drugačne, večje ali manjše pristojnosti so pomembne, čeprav ne ključne, za družbeni pomen predsedniške institucije v parlamentarnem sistemu. Dejanska vsebina opravljanja te funkcije je tisto, kar ji lahko da ali pa tudi ne potrebno avtoriteto. To pa ni odvisno samo od ustavnih opredelitev te funkcije, ampak tudi, če ne celo predvsem, od politične kulture, ki vlada v deželi, od ekonomskih in socialnih razmer, razporeda političnih sil in njihove naravnosti in ne nazadnje tudi od same osebnosti, ki opravlja to funkcijo.